

FICȚIUNEA

nr. 108 ● septembrie 2024
Revistă de cultură

Șerban Pavlu
bea un elixir
de roșcovi
sălbatici, care
îi schimbă zilnic
înfățișarea.

Zenob

Scanează codul
QR pentru a
citi integral
articolele

Profesor nu e decât cel
care te învață să înveți.
Constantin Noica

Profesor, școală, abuz

Ligia Pârvolescu

Scriitoare

Se spunea în trecut că dacă o femeie era violată, era vina ei. Pentru că se îmbrăca provocator poate sau poate s-a dat prea tare cu ruj. „Și-a meritat-o.” Iar asta nu o spuneau doar bărbații, ci chiar și femeile. Și aici ajungem, de fapt, la rădăcina problemei tuturor cazurilor de viol, de hărțuire sexuală și așa mai departe: bărbații, în copilărie, în „cei șapte ani de-acasă”, sunt educați de mame, de femei. Dacă în trecut femeile gândeau așa în legătură cu un caz de viol, ce fel de educație au primit copiii lor – viitorii bărbați, în legătură cu relațiile cu sexul opus? De fapt, nu opus, ci complementar, așa ar fi ideal să fie educați copiii, iar asta încă din primii ani de viață. Pentru asta însă, ar trebui

să existe solidaritate între femei, ar trebui ca femeile să realizeze implicațiile majore pe care le are modul în care își educă băieții.

În prezent, cred că solidaritatea dintre femei este activă și că legăturile sufletești dintre ele devin tot mai puternice. Discuțiile din mass-media în legătură cu cazul Bulai au făcut să se manifeste această solidaritate între femei, între studentele care afirmă că au fost abuzate într-un fel sau altul de profesorul Bulai. Am urmat și eu, printre alte studii, la un moment dat, Facultatea de Comunicare și Relații Publice de la SNSPA. Nu mai țin minte dacă atunci predam cursuri profesorului Bulai, dar nu-mi aduc aminte nici să fi auzit vreo vorbă despre abuzuri venite din

partea vreunui dintre profesori, indiferent care ar fi fost el. Pe de altă parte, nu înseamnă că dacă eu nu am auzit sau dacă în acea perioadă nu au existat, asemenea abuzuri nu s-au petrecut ulterior.

Este adevărat că un bărbat poate pune presiuni sexuale asupra unei/unor femei, iar lucrul acesta este grav în sine și probabil provine din istoria propriei copilării, așa cum am precizat. Iar dacă bărbatul face acest lucru dintr-o poziție de putere, oricare ar fi aceasta, este și mai grav. Iar cel mai grav este dacă bărbatul respectiv este încredințat cu puterea și încrederea dată de societate pentru a educa tinerele generații. Da, studentele sunt persoane majore, dar nici asupra

persoanelor majore nu trebuie exercitate abuzuri. În plus, studentele sunt persoane încă în formare și frecventează o formă de învățământ superior. Este foarte important ca profesorii, pe lângă pregătirea și competența în domeniul în care predau, să fie în primul rând de o ținută morală ireproșabilă în ceea ce privește prestația lor în mediul școlar și universitar.

Da, un profesor poate abuza un elev, dar și un elev poate abuza un profesor. Formele sunt diverse și fiecare parte se apără cu adevăruri sau chiar și cu neadevăruri. Iar în momentul în care aceste lucruri ajung cunoscute de către opinia publică, de cele mai multe ori, este târziu. Totuși niciodată prea târziu.

Zavaidoc

Doina Ruști

Scriitoare

Dintre noi trei, Zoița se pricepe cel mai bine la *aparențe*. Dă din ea vorbe și se îmbracă de mare spectacol, uneori ne întâlnim pe Calea Victoriei și nici nu-mi dau seama că este ea. De pe la 15 ani cântă pe franțuzește, știe canțonete, iar acum o acompaniază pe-o grecoaică, rămasă de la război, fată de colonel ori maior, care mai are și-un văr, urât rău și năsos. Ei trei cântă noaptea prin niște bistrouri mai deocheate și printr-o sală de bal de pe Moșilor. Au intrat în combinație și cu un trompetist, iar într-o noapte m-au luat și pe mine să cântăm jazz printr-un subsol din strada Fântânii. Zi după mine, bărzoiu', mă îndemna Zoița, și eu strigam pe două cuvinte, de jos, de la bas, spre *balcon*, unde mi se făcea vocea ca de puțoi nehalit. Iar când ajungeam acolo, repetam cuvintele în demență, de înnebuneau bețivii și se sculau drogații din somn.

La multe petreceri tâmpite m-am dus cu ea, fără Lică, numai noi doi de nebuni, ea cu acordeonul pe țățe, iar

eu – gurist. Ne-am dus și la curve împreună, într-o casă de pe bulevard, din spatele brutăriei *Raul*. Toată clădirea aia e plină de apartamente dichisite, de fete drăguțe, de luat cu ora, dar tot acolo sunt și niște petreceri ale dracului, de dezbrăcați și perversi. Unii sunt studenți la Paris, veniți pentru o zi-două, ca să ne spună ce-au mai văzut în materie de

distracții, pe la alte dezmățuri. Dar vin și actori, dansatoarele de la Vișoiu și altă lume în care fierbe pipota de dorințe, ca la oricine. Lasă, lăcă, dă-i dracu, nu ne interesează pe noi ce facăia, dacă vor să le cântăm, îi tragem, că e pe bani. Asta este Zoița! Și-i dau dreptate.

Avem vreo zece cântece fără perdea, pe care le cântăm oriunde, fără Lică,

săracul, om nevinovat, care n-ar merge să cânte măscări nici dacă i-ai da dublu. Dar Zoița știe toate distracțiile și toate soiurile de lume. Nu e loc în București unde să nu-și fi băgat coada ori om la care să nu știe s-ajungă.

Zavaidoc în anul iubirii, roman în curs de apariție la Bookzone

Maculatura

Marius Balo

Teolog, prozator

Priveliștea avea izul sacilor cu cărți și caiete pe care le adusesem într-o sală la școală spre sfârșitul clasei a doua. Era vara lui '90, ni se ceruse să contribuim la efortul de a strânge maculatură și toți părinții au folosit prilejul pentru a se scăpa de toate acele cărți comuniste de propagandă care li se băgaseră pe gât de-a lungul a zeci de ani. Acum returnau toți cu voioșie și de bunăvoie tot ceea ce fuseseră forțați să primească de frică. Dacă a luat cineva acele mormane prăfuite de cărți și în loc să le distrugă le-a trimis în viitor, eu le-am reîntâlnit în primăvara lui 2014 în cușca 310

din arestul municipiului Shanghai. Nu înțelegeam cuvintele, însă nici nu era nevoie, simțeam că fuseseră scrise cu aceeași dragoste cu care fuseseră scrise și cele pe care părinții noștri le aduseseră cu voioșie la topit. Dragoste cu sila nu se poate. În China însă se poate orice. Gardianul a deschis ușa și ne-a făcut semn să ieșim. Am pus în extremis mâna pe o carte pe care-mi căzuseră ochii în momentul în care mă îndreptam spre ușă. Avea o formă și coperti care nu aparțineau acelei lumi și am înșfăcat-o instinctiv, fără să-mi dau seama ce e, din dorința inexplicabilă pe care am simțit-o pe moment de

a o salva oarecum de blestemul maculaturii. Poate sufletul meu, chinuit în adâncurile subconștientului de posibilitatea atât de reală a eternei damnări, arăta prin acest gest cât de mult își dorea să fie salvat. Conștient ori subconștient, puțin am bănuir în momentul în care am prins în mâini această carte că nu eu sunt cel care o salvează pe ea.

Odată ajuns înapoi în cușcă, am privit-o mai îndeaproape și mi-am dat imediat seama ce era. Era o carte de rugăciuni, ortodoxă, însă scrisă cu litere chirilice, rămasă de la vreun rus sau poate de la vreun ucrainian trecut înaintea mea pe aici.

Invitații lui Zenob

Șerban Pavlu joacă în același film cu fiul său, Nicolae, iar în pauze citește despre vampiri

Pe Șerban Pavlu l-am întâlnit pe Banu Manta. Ce faci tu, aici Zenob, m-a luat el la întrebări, nu cumva ai venit la furat? Am ignorat remarca, știam deja că e în rol. Încă de pe vremea aia juca, n-avea pe buze texte normale, ci replici, cu toate că nu era decât elev de liceu. Prin urmare venea de la școală, cu mintea plină de baloane colorate pe care ți le bagă, de obicei pe la orele de istorie, îmbrăcat, ca de obicei, cu treniul de pene.

Ce-ar fi i-am propus eu, dacă tot ești pregătit pentru ziua de mâine, să tragem o fugă până la cafeneaua din colț – și-am și luat-o înainte, de teamă să nu-mi mai zică ceva. Nu departe am dat nas în nas cu Domnica, din nou în întârziere, și cu vreo doi confracți de-ai mei, zenobi visători. Când am deschis ușa, ne-am pomenit aici, pe o pagină, Pavlu așezat pe un scaun, iar eu, mă vedeți bine, preocupat de perucile verzi.

Dragă Șerban Pavlu, unde ai fost săptămăna trecută și în pielea cui?

Pe la Bistrița, în „carcasa” unui mafiot. De fapt, nu chiar total, ci și din curiozitate intelectuală, să-l cunosc pe Tibi Ușeriu. Ai auzit de el? Normal că nu. Nu e pentru zenobi.

Cine e?

Un maratonist vestit, cu o viață fabuloasă. A scris o carte, intitulată *27 de pași* (2017), iar acum se face un film după ea.

Îmi imaginez că joci în film.

Da, am și eu un mic rol, dar nu așa de important ca al lui Nicolae, fiul meu. El îl joacă pe tânărul maratonist și sunt foarte mândru de asta.

Despre ce e vorba în carte?

Despre o viață excepțională, povestită pe înțelesul zenobilor: un om care este, pe rând, bodyguard, introdus în lumea interlopă, hoț, tâlhar, ajuns la pușcărie, apoi evadat. Totuși nu se prăbușește, nu

clachează, nu intră în depresie. După 9 ani de detenție, își pune adidașii în picioare și începe un maraton nebun, pe trasee imposibile, intră în competiții de maximă dificultate. E uimitor modul în care se ridică, te inspiră perseverența lui.

Cine produce filmul?

Este o producție canadiană.

Să înțeleg că te-ai plimbat prin zona Bistriței. Ai ajuns la Pasul Tihuța?

Normal. Ca să-mi reconfirm potențialul vampiric.

Despre preocuparea asta s-a mai auzit câte ceva prin târg. Se spune că Radu Jude ți-a făcut cadou o carte despre vampiri.

Ei, nu chiar o carte, ci un scenariu. Am un rol incitant în noul film al lui Radu, respectiv, sunt acolo un popă vampir. Mai multe nu spun.

Sună intrigant. Se auzise că Jude ar face un film despre Dracula, acum avem și dovada. Când va fi gata filmul și cum se numește?

Într-adevăr, Radu a pomenit ceva prin presă și s-a ținut de cuvânt. Prin toamnă e gata filmul și se numește *Dracula Park*.

Și să nu uit: cum ți se pare aici, la Ficțiunea?

Plin de cărți și de zenobi. Foarte plăcut!

nu mai există normalitate

Adi G. Secară

Scriitor, jurnalist cultural

doar nu mai există normalitate nu a existat niciodată/ vreodată un poem normal ar trebui să sune ca în Trakl/ dar Trakl nu este normal/ să vină Anne Sexton, Frank Bidart, Ko Un, Louise Glück oamenii să se joace de-a Moș Crăciun, spiridușii, renii, Dumnezeu, salvarea speciilor, tu, frumoasă hurie să te îndrăgostești de mine și mie să nu-mi vină să cred deoarece îndrăgostirea este ca un fel de sălbăticiune sau sălbăticiune un fel de mistică a unor sălbatici care își mănâncă primii iubii și primele iubite

Tibi Ușeriu: Lumea mă știe drept alergător de duranță. Ce nu știe, însă, e povestea vieților

mele paralele. Am fost pe rând: slugă la ciobani pe Bârgaie, porcar în armata română, azilant politic în Berlin, pizzer într-un restaurant italian, bodyguard la un interlop sârb, martor într-o galerie de alba-neagra în Gran Canaria și autor de jafuri armate. Am evadat din două închisori europene, dar nu și din a treia.

Vănat prin Interpol, am devenit client al unei pușcării de maximă securitate. Drept urmare, timp de aproape 10 ani am lipsit la apel din propria tinerețe, închis complet singur între 4 ziduri albe, foarte groase.

Vena fetidă a orașului

Liviu Stan

Prozator, jurnalist

Afară venise potopul. Turnase iar cu piatră. Copaci sfâșiați. Parbrize găurite de grindina cât oul de găină. Canalizările refulaseră. Pe scurt, inexistentele schimbări climatice își făcuseră iarăși de cap. Noroc că-și parcase scuterul, un HECHT Equis bleumarin, pe un gang.

Urcă pe scuter, își puse pe umeri geanta de curier Glovo și începu să facă slalomuri prin recifele de apă pluvială, trăgând în piept mirosul de ploaie. Roata din față despica apa ca o riglă; uneori, valurile îi gădilau degetele în papuci, altele îi treceau de gleznă. Bălțile erau calde ca o ciorbă. De parc-ar fi fost într-o hazna din India. Străbătea un Gange bucureștean împestrițat de autobuze care aruncau talazuri oceanice pe trotuare; de pietoni confuzi în căutare de asfalt uscat; și de iaduri auto – nelipsite focare de mașini încremenite-n trafic și claxoanele lor apocaliptice, un cod morse al disperării în care fermentau germii unui război civil.

Scriitorii despre București

În fața muribundului magazin Unirea, un homeless își spăla câinele cu un burete de vase în apa de ploaie, iar o gagică își montase telefonul pe trepid și făcea mișcările cretine de dans

ale tiktokurilor. Timp în care, pe fundal, se derula un du-te-vino de siluete grăbite din care ocazional se mai desprindea câte una pentru a se așeza la cozile covrigărilor, templele de carbohidrați

ale națiunii. De-aici și până la Romană, funcționa non-stop o linie de asamblare a vieților distruse; oameni cu mințile pierdute și narcomani scheletici se evaporau pe treptele magazinelor falimentate, care abia se mai ghiceau îndărătul afișelor publicitare de pe fostele vitrine, veritabile straturi geologice lipite cu aracet. Untold, Electric Castle, Saga – țara gema de festivaluri, patria devenise un Disneyland al traficanților de droguri. Instagram și cocs, Tinder și Dany Mocanu. Măi, băiete, ai luat șpeș? Ești panicat? Trăim o premieră istorică: suntem prezenți concomitent în două realități, acționăm în două lumi deodată. Virtualitatea va distruge realitatea. Avea dreptate filosoful ăla, Virilio, dând exemplul paharului spart. Dacă sparg un pahar, cea care se accidentează este realitatea sticlei, nu sticla-n sine. Realitatea virtuală este accidentul realității adevărate.

frag. dintr-un roman în lucru

Școală veche

Lidia Vianu

Poetă, autoare a numeroase studii și eseuri, profesor (UB)

Când ai început școala, am făcut și eu ce a făcut tatăl meu pentru mine. Mi-a cunoscut profesorii și i-a tratat când aveau nevoie. Independent de grija lui, am învățat mult pentru premiul întâi, pe care l-am luat în toți anii, pentru că știam că Mama ține mult să-l iau. S-a dovedit a fi și o excelentă gimnastică pentru ambiția mea.

Am ajutat și am dat cadouri profesorilor tăi. Aveai nevoie de timp să te pregătești pentru admiterea la Medicină.

Sper că te-am ajutat să citești cu plăcere. Nu-mi doream să te văd repetând coșmarul premiului întâi, dar tu l-ai luat oricum. M-am bucurat pentru tine, însă, cum trecusem prin asta, nu m-a impresionat cine știe ce.

De mine aveau grijă doi părinți în fiecare clipă din zi. Tu m-ai avut numai pe mine. Am fost și mamă și tată.

„Umflatul” – profesor de muzică – m-a înșăcat de guler pe când mă strecuram afară pe intrarea din spate a liceului. Tot ce-mi doream era să ajung acasă și să citesc.

A zberlat:

„Hei, tovarășo, unde te crezi?”

„Nu sunt la cor,” am răspuns.

A răbufnit:

„Toți sunteți la cor!!!”

M-a îmbrâncit în jos pe scări. Am alunecat. M-am trezit în fața profesorilor și elevilor care nu izbutiseră încă nici ei să fugă. Brațul egalitarist al revoluționarului comunist m-a silit să îngenunchez. Elevii nu aveau dreptul la timp liber, ca să facă ce le place lor. Trebuiau să aibă activități sănătoase toată ziua. Mai ales în timpul sărbătorilor religioase.

Directoarea, pacientă a Tatei, l-a luat pe Umflat de o parte și i-a spus la ureche:

„Tovarășe profesor, este vorba despre o elevă foarte bună.”

M-am adunat de pe jos, mi-am luat lucrurile și le-am înghesuit în ghiozdan. Ciorapii lungi de bumbac se răsuciseră pe glezne, iar pământul se învărtea cu mine. O profesoară m-a dus la geam, în vreme ce toți priveau muți.

„Respiră adânc. O să treacă.”

Și acum îi urmez sfatul. Respir adânc. Nu se întâmplă ce mi-a promis ea. Nu trece nimic. Dar omul este dator să încerce.

(Caleidoscop, 2023)

Cătălin Ghiță – Receptarea lui William Blake în România, Aius, 2024

Adrian Badea

Prof. dr.

Cunoștințele publicului român despre opera demiurgului londonez (nimeni altul decât William Blake) sunt, chiar și în perioada contemporaneității, destul de firave, instabile. Acest handicap cultural al receptării se datorează atât perioadei comuniste, cât și cantității destul de reduse de studii pentru publicul larg.

Foarte puțini critici și teoreticieni literari au reușit să simtă „gustul libertății”, să aibă un nou vizionarism, să aspire la noi perspective, pe care să le transforme în tomuri valorase pentru mediul academic și, evident, pentru publicul larg: preferă să se claustreze în ceea ce numim „masturbare intelectuală” (o problematică destul de gravă a secolului al XXI-lea, când informațiile și studiile marilor universități occidentale sunt la fiecare pas), adică reia și rescrie aceleași teorii vetuste lăsând să scape ca prin urechile acului subiecte destul de ofertante.

De aceea, o întreprindere ca cea oferită de Cătălin Ghiță e mai mult decât meritorie,

întrucât și-a propus să aducă în atenția publicului român și, în același timp, a spațiului nostru cultural-literar o imagine meritorie și proaspătă a vizionarismului excentric al poetului londonez William Blake, dar de această dată, așa cum este receptat de optica spațiului românesc *The Reception of William Blake in Romania* (*Receptarea lui William Blake în România*).

Microvolumul, împărțit în trei capitole (convențional numindu-le), reprezintă un studiu antrenant de estetică a receptării, ce

are la bază articole și eseuri publicate inițial în revistele academice anglo-americane. Singurul cusur pe care-l prezintă volumul e faptul că redă foarte puțin din personalitatea autorului; suntem obișnuiți, cel puțin noi-mem, cu tomuri în care limbajul e destul de ascuțit și ironic, precum scandalosul, dar realistul *Istorie ironică*...

De fapt, Cătălin Ghiță subliniază nu ideea de colaps al culturii franceze în receptarea culturii anglo-saxone, ci de ideologie atotputernică a partidului comunist de a transfigura statul „într-un autor colectiv *sui generis* de manifeste literare care susțin ideologia realismului socialist” (p. 23), care a oprit receptarea nu doar a operei lui Blake ci, dimpotrivă, aproape a culturii-literare occidentale în general. În altă ordine de idei, perioada comunistă a respins dacă nu total, cel puțin destul de sever valorile Occidentale, în favoarea unui naționalism bolnăvicios și, implicit, a ideologiei socio-politice. Acest fapt a condus la un

genocid cultural în masă; ruperea totală de occidentalism a pus cultura în fața unui pluton de execuție, lăsând-o fără niciun fel de suport. De aici, cunoștințele destul de firave ale culturii Occidentului, disperarea de recuperare.

Receptarea și influența lui William Blake (fie ca scriitor, fie ca artist vizual) asupra culturii românești s-a produs după perioada 1989 (marele „boom” în consolidarea nu doar a receptării culturii Occidentului, ci și a propriei culturi), întrucât apar un număr mic, dar destul de promițător, de teze de doctorat, studii independente despre opera artistului londonez și, implicit, un număr tot mai mare de traduceri din cărțile sale iluminate.

Astfel de întreprinderi hermeneutice cristalizează un fel de joc de oglinzi foarte interesant (un caleidoscop de *autoimagini* și *heteroimagini*) și ajută să ne obiectivizăm, să ne privim din afară, să evadăm, poate cel mai important lucru, din acest etnocentrism pe care uneori nici nu-l sesizăm.

Două zile

Petre Nechita

Jurnalist TV, prozator

Orașul se trezește. Uite coada care șerpuiește cu 45 de minute înainte să se deschidă marele magazin. Azi e rost de promoții uriașe, fix în buza sărbătorilor. Azi se vinde tot ce a rămas pe stoc, rafturile se golesc, iar depozitele sunt umplute cu altă marfă care-și va afla și ea sfârșitul prin alte și alte promoții. Circuitul prețului tăiat în viața omului!

Trenurile șuieră adormite pe șine, în apropiere. Un boschetar se pișă pe gardul gării. Pe bulevard, traficul matinal se întinde ușor. Este însă Ajunul, iar coloanele lungi, întinse în dreptul semaforului, sunt acum doar o amprentă lăsată în asfalt. Azi va fi mai liber. Ceva mai liber. Norii se bulucesc și tîvesc

cerul cenușiu. Galbenul soarelui care oricum nu se vede e rece, înghețat, cimentos. Sute de pași bat asfaltul, mii de gânduri amestecate sar pe loc precum granulele de sare în solniță. Au uitat cu toții bucuria.

Alarma nucleară de ar suna și promoțiile tot nu și-ar pierde puterea. Nu-i ironie, nici cinism la mijloc. Negarea valorilor umane? Hai-hai, nu vă zborșiți la mine! Că și eu pot să fac pe deșteptu'. Uite, mai la obiect, mai cărturărește zis.

Armata întregi au pârjolit pământuri și țări străine pentru promisiuni care cântăreau cam cât prețul tăiat la un coș de cumpărături. Scutură de orgolii naționaliste,

religioase sau teritoriale orice bătălie înregistrată în istorie și tot la o superofertă ajungi. Măcar o superpromisiune.

Șterge cu dosul palmei ideologia sfărâtoare, cuvintele împopoțonate și pline de amăreala fructelor putrezite, scuipate unul după altul în discursuri plictisitoare, în tot soiul de limbi, de la tribune. Sufală rugina găunoasă adunată peste pumnul încordat care strânge puterea între degete și tot la dorința de a primi ceva scump, pe un preț cât mai mic, ajungi. Un câștig, un tarif redus pentru ceva mult mai valoros.

Orice tiran, de la bătașul din colțul străzii până la politicianul sau generalul cu mâinile pătate de sânge, dacă e să-l reduci la un simbolic pumn de țărănie, e până la urmă tot un client care caută să dea puțin și să stăpânească mult, să-și umple coșul. Orice gloată războinică aleargă după un os cu preț tăiat, după iluzia că le va fi mai bine, mai cald, mai ieftin. Hai, c-așa e, nu vă mai codiți atât! Și-am zis-o bine, punct cu punct.

Coadă pulsează, clienții se bulucesc înspre ușile automate, încă blocate. Un tramvai scârțâie reumatic și oprește la semafor. Un claxon întoarce câteva capete. Boschetarul discută acum cu zidul pe care l-a udat mai devreme. Marele magazin încă nu s-a deschis. Dar oamenii vibrează, ca un cablu prin care curenții crește în tensiune. Aleargă și când stau.

(frag. dintr-un roman în lucru)

Autoritatea fragilă a cititorului

Geo Moisi

Scriitor

Gâlceville literare, ca orice gâlcevi, sunt un soi de fuste ridicate-n cap. Dacă ar fi ceva serios în ele, probabil că măcar o parte s-ar alege cu o urmă de cotor în frunte. Și cum nu sunt ceva serios, nu fac decât să scoată la iveală un soi de frustrare. Cu toate astea, nu le condemn prea tare. Mai mult ca oricare altă pasiune, cea a artistului mi se pare că are o voință proprie de manifestare, greu controlabilă dacă artistul nu-și face constant un *reality check*. Mi se pare periculos, poate pentru artiști cu atât mai mult, să te trezești peste noapte în vârful piramidei, dacă succesul tău nu se bazează pe genialitate (nici asta o garanție), căci de acolo toate drumurile merg în jos.

Ideea că s-ar putea să existe o literatură română contemporană în două viteze mi-a venit citind una dintre cărțile unui scriitor consacrat și recunoscut în literatura noastră. De precizat că ideea mi-a fost întărită și ulterior de cărți despre care aș vrea să spun că le-am dus la bun-sfârșit, însă în realitate doar le-am terminat.

Am citit vreo douăzeci de pagini din respectivul roman și am renunțat, dar nu pentru că subiectul nu era din sfera mea de interese. Am renunțat pentru că mă simțeam copleșit, în ciuda faptului că sunt un tip care citește mult și sunt obișnuit să ies din zona de confort. Dacă această carte de care vorbesc ar fi fost o bicicletă, după cele 20 de pagini, eu am simțit nevoia

unor roți ajutoare din cauza abundenței informațiilor. Pentru cititorul de ficțiune din mine e un sentiment neplăcut să constat că mi-e greu să înțeleg un text, cu atât mai mult cu cât nu e doar despre cuvinte pe care nu le cunosc. Și mă refer la stil, pe care, pentru un text de ficțiune, l-am perceput ca pe un scut care m-a respins de fiecare dată când am încercat să ajung în spatele cuvintelor.

Cu toate că acest sentiment n-a avut alt efect decât apariția ideii că România are o literatură contemporană în două viteze, pentru alți cititori se poate ori s-ar putea să dea naștere unei frustrări care să împingă către abandonul literaturii, fie ea autohtonă sau străină, fie a unui gen ori subiect.

Înțeleg că scrisul nu este la îndemâna oricui și recent m-am convins că democratizarea scrisului vine cu multă maculatură. Poate am fi tentați să afirmăm că de prezența maculaturii se fac vinovate editurile, mai ales că sunt destul de multe care publică pe banii autorilor și fără niciun fel de intervenție editorială ori chiar discernământ. Eu cred, însă, că maculatura apare și atunci când se încearcă suprimarea democratizării scrisului prin ignorarea autorilor și, mult mai păgubos pentru literatură, a cititorilor. La întrebarea cine-i ignoră și pe unii și pe alții, cred că răspunsul este criticul literar și recenzorul.

Într-un peisaj literar în care apar tot mai multe nume noi, am constatat că foarte puțini

intră sub lupa criticilor ori a recenzorilor. Dacă primii sunt puțini, ultimii lipsesc aproape cu desăvârșire. Raportat la numărul titlurilor apărute, există prea puține recenzii reale, majoritatea împărțindu-se între reacții de bun-simț ale unor pasionați de lectură, care primesc în dar cărțile de la autori ori edituri (în încercarea de a atrage atenția) și laude ale apropiaților autorilor și editurilor. Într-un asemenea context, niciun autor n-ar trebui să-și umple epoleții cu stele Goodreads. Când printre puținele recenzii pe care le-au primit cărțile mele, *Registrul domnului Carvet* și *Sub acoperire. În numele dreptății*, a apărut una nelaudativă și două vag negative, vag încurajatoare, mi-am reprimat orgoliul rănit și am înțeles că trebuie să mă bucur. La întrebarea pentru cine scriem, un răspuns ar fi acela că scriem pentru noi. Cu toate acestea, dacă un autor înțelege să scrie doar pentru el, atunci nu mi se pare că are dreptul să ceară recunoștința celor care-i citesc munca. Faptul că au cumpărat cartea ar trebui să fie suficient în această situație. E parte a *reality check*-ului să înțelegi ca autor că uneori nu-ți iese scrisul și că nu tot ce scrii va fi pe placul tuturor. Alegeți orice mare scriitoare ori scriitor vă vine în minte și veți vedea că nu toate cărțile aceleia sau aceleia au fost premiate ori laudate de la apariție și până în prezent.

O recenzie care nu vorbește laudativ are potențialul de a te face un povestitor mai bun.

Căpitan

Nicolae C. Ariton

Scriitor

Ihsan Oktay Anar, *Atlasul continentelor încețoșate*, editura Îletişim Yayınları, Istanbul, 2015

Într-o lume în care se scrie mai mult decât se citește, este de-a dreptul ciudat să te chinui să buchi-sești o carte în limba turcă, când în afară de baclava și sugiuc habar nu ai de alte cuvinte osmanicești. Dacă ți-a plăcut însă foarte mult o altă carte numită „Atlasul continentelor încețoșate” semnată de Ihsan Oktay Anar – tradusă și publicată în română în anul 2009 – te dai și peste cap, adică te apuci să citești și în turcește de dragul aceluiași autor apreciat în țara lui, dar netradus aproape deloc, cu excepția celei amintite mai sus, care a văzut tiparul francez și german. Așadar, înarmat cu optimism și răbdare, am purces la lectura otomanicească a cărții „Amat”, editura Îletişim Yayınları, 2015.

Misie grea!

Considerat de criticii literari turci un scriitor postmodernist, după umila mea părere și „oniric”, prin excelență, fraza literară a lui Ihsan Oktay Anar este de o sublimă încălceală, cu lungi pasaje de

reverie și un lexic burdușit cu arhaisme osmane, greu de tradus, dar de o muzicalitate sublimă.

Pe scurt, în anul 1670, o corabie pleacă din Constantinopol într-o misiune secretă cu un echipaj format din 247 de membri, o adunătură pestriță de tâlhari și... figuri mitologice, dintre care îl remarcăm pe Nuh (Noe), cel care a construit nava pentru căpitanul Diyavol Pașa. Acesta comandă tiranic dintr-o cabină plină de cărți și diverse obiecte misterioase, condamnând la moarte marinari nevinovați sau răsplătind cu aur ticăloși sadea. Marea misiune secretă este una de piraterie, girată cu bună-știință de Înalta Poartă, împotriva corăbiilor europene, care au scufundat două nave otomane în Marea Mediterană. Pregătirile de plecare se fac în mare grabă, pentru a

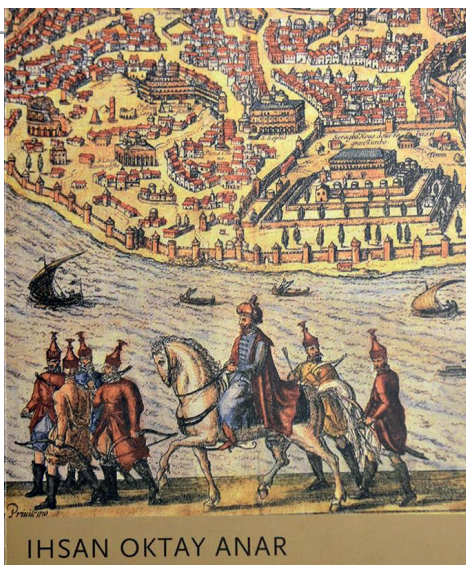
porni în călătorie de luni, marțea fiind cu ghinion, cu necazuri bulucite în cale. Echipajul nu reușește să încheie pregătirile, ridicând ancora abia la al treilea cântat al cocoșului. Deci, într-o marți, cum ziceam, o zi de rău augur... În așteptarea dezastrelor, membrii echipajului vorbesc între ei, dezvăluind că fiecare dintre ei a comis o ticăloșie și speră ca măcar copilul, care cânta la trompetă, să fie nevinovat. Acesta doar își ucisese tatăl, completând lista celor vinovați de pe corabie. Tânărul ofițer Kirbaç Süleyman (Solomon), visând să acceadă în funcția de căpitan al corabiei, încearcă să dezlege secretele comandantului, în mod special cel al cărții negre, în care descifrează mesajul „Vindeți sufletului lui Diabolos”, realizând că Diyavol Pașa nu este altcineva

decât întru chiparea diavolului (desul de ușor de dedus!).

Reisul coboară steagul otoman al corabiei și ridică propriul steag negru, Amat fiind atacată de două nave. Marinarii își dau seama că sunt nave otomane și îi explică situația ingrată în care se aflau. Prin urmare, ei luptă sub steagul negru al Satanei și scufundă două nave otomane. Apoi, realizează că nava pe care o caută sunt ei înșiși. Cambuzierul Kurşunlu Hamamcı Musa Efendi le destăinuie marinărilor mai tineri povestea navei Amat și a cărții interzise, explicându-le că „amat” înseamnă „adevăr” în ebraică. „Cât de adevărată este această poveste?”, au întrebat marinarii. „Această poveste este la fel de adevărată pe cât este și Amat”.

Și lucrurile continuă pe aceeași tonalitate, autorul dând de-a dura tot felul de fantasmagorii, abordaje piraterești și întâmplări nemai-văzute, cu referiri la Coran, Divina Comedie sau călătoriile lui Evliya Çelebi, în zeci de pagini de istorie, religie și multă filozofie à la turca...

Cum am reușit deci să buchisesc o carte scrisă în limba turcă, fără să știu o „boabă” turcește, este o altă poveste, à la franka... pe care o povestim data viitoare.

Pianistul

Adrian Majuru

Istoric, antropolog, jurnalist, prozator

Într-o noapte de iarnă am văzut apropiindu-se o birjă greoaie și chinuită de o îndelungată folosință. Hurducăia cu grijă prin bezna străzilor și tocmai intra pe Podul Mogoșoaiei, înaintând spre Palatul Domnesc. În mahalalele orașului, lumea era cufundată de mult în somn, pe când vizitatorul nostru era cuprins de temeri. Ciudată țară mai întâlnise! L-a surprins contrastul dintre mizeria în care trăiau oamenii obișnuți și eleganța celor de sus. Unii, puțini la număr, o meritau. Erau delicați, manierați, cum rar găsești în Europa, deși aici, întotdeauna ai impresia că te afli în afara ei.

Era un pianist care venise să concerteze în casa Cleopatrei Ghica, contesă Trubezkoy. Contesa nu era de o frumusețe răpitoare, dar era atrăgătoare prin simpla ei prezență. Avea în priviri sentimentul unei fulgerări premonitoare.

Reședința Cleopatrei se afla în partea de nord a orașului, pe Podul Mogoșoaiei, unde locuiau mai toți boierii și lumea bună a orașului. Doar noaptea reușea să ascundă mizeria orașului golit de oameni și împietrit de ger. Birja s-a oprit în fața unei case luminate cu lumânări de seauă care împodobeau brațele candelabrelor. Se putea zări cum lumea îl aștepta, multe chipuri apropiindu-se de sticla înghețată a ferestrelor.

A părăsit birja, aruncându-și pelerina groasă peste umeri. Și-a descoperit capul, răscolindu-și părul cu mâinile. A tras aer în piept și a pornit spre intrarea reședinței contesei Trubezkoy din târgul Bucureștilor.

Pentru mondenitatea valahă, nu mai era o seară ca oricare alta. Se aflau în salon bătrâni în anterie și șalvari, amestecați printre fiii lor înveșmântați în proaspăta modă europeană, în timp ce femeile, indiferent de vârstă, foiau cu toatele în rochii felurite. În această seară, Cleopatra avea pentru invitații săi un oaspete neobișnuit, care o cucerise în călătoriile sale prin Viena sau Pesta. Dar acest oaspete neașteptat pentru târgul Bucureștilor, oraș care devora curiozități mondene și de alcov, nu s-a lăsat explorat cu ușurință. Era un pianist ungur. Asta aflaseră cu toții. Doar atât.

Doamna învățătoare

Ioana Miron

Poetă, artist vizual, traducătoare

La școală, doamna are glasul pițigăiat și se lungește după fiecare copil, de parcă dă cumva să-l prindă și să-l muștruluiască. Îl strunește cu hățuri sau chingi. Vorbele multe fac un căpăstru. Mai multe fraze – o botniță.

Doamna se supără urât dacă rădem în oră sau avem porcușori pe caiete. Am propriul clasor cu amprente la final de caiet. Și ștersături cu lama cât cuprinde. Literele par că intră cu totul în pagină și mă dau gata. Simt că mă dilat în haine și le fac de câteva numere mai mari. Doamna ne lasă cu sugativă. Pun sugativa în sân și uit de ea. Porcușorii pe caiete sunt porci pe maiou. Nu trebuie să folosim pixul când scriem. Stiloul e semn de cinste.

Cinstea te face om mare. Lăfăiala a prost te îndobitocește.

Tata și cu mine eram vioi mai de voie, de nevoie și nu ne vorbeam.

Clipeam lung și apăsător. Mama stătea de cele mai multe ori în fotoliu și se interesa pe la diverși de naturiste. În fiecare dimineață, beam suc de sfeclă cu măr și morcov. De multe ori, ne dureau burta. Prin provincie nu trebuie să te doară nimic, că te paște statu' la coadă pentru nenea doctoru' ca pe vremea răposatului și nu dă nimeni doi bani pe tine. Visul fetițelor e să devină asistente sau doctorițe. Să fie un fel de zâne bune. Să facă bine alți copii. Fără prea mare durere. Altele

manechinuite, cu carnea opulent plasticată. Și hainele alandala. Fashioniste. Oamenii mari de la bloc nu visează prea mult. Ei sunt copiii unui sistem-cușcă, care i-a

marcat definitiv. Doamna învățătoare e severă.

Nevoia unor distincții sistematice

Duioșia tăcerii...

Ionuț Cristache

Prozator

Am scris azi, la mine la liceu, într-o ședință care nu se mai termina, un text mișto, îi spun prietenului meu. *Hai, zice, citește-l!* Și o fac...

Pentru că nu prea mai avem timp de ajuns, fața celui de lângă noi are ceva dintr-o felie de portocală. Vegetăm între încântare și o congelare rapidă a creierului. O să spun o poveste... Acum vreo săptămână, într-o dimineață cenușie și ploioasă, mă uitam amăgit de liniștea din jur, de la catedra mea umflată, spre douăzeci și ceva de domnișoare și de domni tineri. Scriau de zor, îi întrebam dacă „ne naștem oameni sau devenim oameni?”. Doamne, îmi spuneam, ce rost au cuvintele lor scârțâite și încrâncenate, care se așterneau grăbite pe jumătatea de pagină sprijinită de băncile cam prăfuite?

Într-un serton găurit, am zărit un caiet cam jerpelit, cu vagi desene peste copertă. L-am luat, era plin de notițe amestecate, geografie, engleză, română, istorie, toate la grămadă. Pe ultima pagină am descoperit un text, era scris îngrijit, cu litere ușor ascuțite și tremurate. Iată-l: *Dacă n-aș fi atât de mândru, i-aș trimite Roxanei aceste rânduri... Puștoaico, ochi de hârtie, unde te duci, stai până în zori? Puștoaico, picioare mari, nu mai fugi, stai până în zori. Visează ușor, în brațele mele, până se înalță soarele în fereastră. Puștoaico, piele mătăsoasă, nu mai fugi, azi e vremea ta. Și nu mai vorbi, puștoaico, inimă de ciută, când*

toți vor să doarmă, o să-ți fur o culoare. Puștoaico, sâni de miere, nu mai fugi, stai până în zori. Dormi puțin și între timp eu o să înalț din pântecul tău un castel până ce soarele, puștoaico, te va face să râzi de-o să plângi... Să râzi de-o să plângi? Mi s-a părut așa, o magie mică. Și mă uitam, nu știu de ce, la vlăgănul de doi metri, din ultima bancă. El să fie? Suportam povara tăcerii, aș fi vrut să-i spun că-mi place un cântec rusec, știam un vers din el: focul arde în soba mohorâtă... Mi-au rămas lipite de mintea mea confuză cuvintele acelea strânse în pagina de caiet zdrențuită.

Acum câteva zile am primit un roman colorat, îmi place, îl citesc grăbit. Se numește „*Toți pleacă*”, de Wendy Guera, o autoare cubaneză, încă tânără, e jurnalul unei adolescente scris cu resemnare despre realitatea comunistă a lui Fidel. Nu emite judecăți și nici truisme ideologice. Ajung la pagina 134... Ce-i aici? Un poem? *Puștoaica, de Luis Alberto Spinetta... Și văd: Puștoaico, ochi de hârtie/ unde te duci,/ stai până în zori... Despre asta e vorba. Oamenii, am citit eu undeva, dau prea mare importanță cuvintelor, par a fi tot ceea ce contează, doar ele au valoare. Au nevoie de ele pentru a întemeia ura.*

Imponderabil

Augustin Cupșa

Scriitor

Pe vremuri știa foarte bine locurile, aveau un apartament cu trei camere pe Calea Văcărești și după ce epuiza aleile parcului, o plimba pe Ileana în cărucior pe străduțele pustii, ca să adoarmă departe de zgomot. Știa Mugur Mugurel, cotită pe lângă centrala termică, strada Morilor, năpădită de Țetari, care se deschidea în Splai, unde era o casă cu un balcon mic, sprijinit de un dud, cu trepte și niște uși de lemn, vopsite în maro închis, Minulescu, lungă și cenușie, casele turtite, zidul de cărămidă și curtea fabricii, plină de dărâmături și de buruieni, iarna sclikeau, acoperite de un puf de gheață.

Și casa înaltă, cu calcan alb și un triunghi albastru sub acoperiș, pe care literele de var făceau un contrast slab. *Motoare, Compresoare. Telefon: și Fax:*. Și adresa, cu trei litere care lipseau din Splaiul Unirii: a, i și u, unde se nimerise geamul de la pod, astupat cu placaje, care au picat și ele și au lăsat un ochi întunecat. Nu mai era nici asta.

Acum se înălțau stâlpii din fier-beton, se aliniau și se sudau

plăcile dintre etaje și iarăși se turna ciment în armături, 10, 20, 30 de etaje de birouri.

A Țopăit peste o groapă în trotuar și a auzit sticlulele cu uleiuri esențiale cum au zdrăngănit în rucsac. Când i-a spus lui Sânziana pe ce-a dat banii, ea i-a răspuns cu un hohot de râs.

— Ai luat-o pe uleiuri esențiale, i-a spus.

În mod normal, nu s-ar fi încurcat să ia o casă din afara sectorului ei, teritoriile erau destul de bine delimitate între agenți și agenții și drumurile prea lungi și prea aglomerate, sectorul 4 se ținea de restul orașului prin două fire care inevitabil la orele de vârf se înnodau. Piața continua să stagneze, nu te apuca să dărați o coșmelie de pe aici și să-ți faci casă pe o palmă de pământ, ca să te duci la birou în nord. Apoi, după divorț, nici ea n-a mai vrut să vadă zona. I se părea că anii ăia rămăseseră și ei blocați acolo, odată cu oamenii care făceau aceleași drumuri, de acasă la piață și înapoi, cărându-și sacosele pe mijlocul străzii pentru că trotuarele erau ocupate de mașini.

Scriitorii despre București

Pentru tanti Ligia intervenise chiar Ileana, fusese profesoara ei de franceză la Șincai, mai târziu, după facultate, a reluat meditațiile cu ea, ca să ia o diplomă echivalentă cu DELF-ul și să poată să plece. În Franța a constatat că vorbea ca bunicile colegilor ei și a trebuit să o ia de la capăt, la un centru de limbă din cartier, dar asta era altă poveste, scopul fusese atins și se văzuse salvată din România, avea un post plătit și un loc al ei, așa că într-o duminică i-a dat telefon să-i mulțumească. I se făcuse

dor de școală, de curtea cu zgură și de zgomotul din stradă, orele de vară, când profa îi pune să închidă ferestrele, deși aerul în clasă era insuportabil, perdelele de muselină stăteau nemișcate în dreptul caloriferelor și praful de cretă împânzea spațiul gol, de deasupra tablei.

Acum bătrâna pleca și ea din țară, lăsa casa în urmă și se muta la fiică-sa, lângă Nantes, s-o ajute cu copiii. Pentru ea, certificatul de limbă nu mai era necesar.

din vol. *Străinătate*

Răul crește în școală

Andrei Ungureanu

Scriitor

Inocența copilăriei te protejează, însă, o vreme, de ce e mai rău. Răul crește cu timpul, în școală. Cel mai târziu, în școala gimnazială devii dureros de conștient de locul tău pe scara socială. Îți internalizezi, în timp, ierarhia socială și statutul. Înțelegi că tu ești jos și că alții sunt sus. Atât de sus că nici nu-i vezi, ba chiar îți cer să te consideri norocos că ei au coborât din superbia lor ca să respire același aer ca tine. Măi sărace, săracilă, de ce vrei să-mi faci în silă? Pupă poala și stai la locul tău. Ia d-aici 10 lei ca să-ți copiezi tema, vino să-mi reinstalezi un Windows, stai și tu pe lângă masă ca mai pică niște firmituri. Dar nu cumva să vrei să te ridici și tu la masă, că-ți iei picioare în burtă ca un câine care încearcă să înhațe cârnațul care a fost pregătit pentru stăpâni. Acum începi să simți cu adevărat cât de violentă e sărăcia. La fel ca un handicap, îți interzice o parte din viață. Vrei să ieși cu colegii la un suc și nu poți, că n-ai bani. Vrei să ieși cu o fată în oraș,

iar respectiva nici nu te bagă în seamă pentru că îți porți dizabilitatea cu tine. Înveți, te străduiești, te zbați și orice ai face, nu ajungi acolo sus. Așa cum un schiop, cu toate eforturile pe care le face, nu poate câștiga niciodată maratonul. Și te înveți cu asta. Te dumirești. Dacă te dumirești. Și tai din visuri. Azi o aripă, mâine un braț, până când visul

tău intră în aceeași cutie mică și ponosită în care stau și visurile părinților tăi. Pe visul tău nu e încă pus praful ca pe ale lor, dar va sosi și asta. Ce să faci, atâta s-a putut.

Dacă ești copil deștept, crezi că la liceu ai în sfârșit șansa să începi să-ți schimbi soarta. Ai învățat bine, măcar atât, o să iei notă mare, sigur, nu la fel de mare ca a colegilor tăi care au făcut meditații și au un pedigree în spate, dar te căznești și intri la un liceu bun, poate chiar la un liceu de fiță, în buricul târgului, unde elevii coboară din Panamera și bagă ketama70 în toaletă. Ai iscălit, fără să-ți dai seama, pactul cu diavolul. Iblis te-a păcălit că acolo sunt porțile raiului, trebuie doar să împingi tare și vei intra. De fapt, ai ajuns într-un iad care n-are nevoie de draci, oamenii printre care vei trăi patru ani te vor chinuți cât să nu le duci lipsa.

din vol. *Nașterea eroului*

La umbra unui plot twist

Teodora Bălan

Studentă la Facultatea de Litere (UB)

Harlan Coben,
M-ai păcălit o dată,
Paladin, Art, 2024

Tradus în limba română și publicat anul acesta, romanul lui Harlan Coben, *M-ai păcălit o dată*, este un thriller detectivist, ce se concentrează pe moartea lui Joe Burkett, fiul unei familii bogate și influente din New Jersey și pe legătura dintre acesta și moartea cumnatei lui, Claire.

Cea care urmărește aceste legături, deși cazul uciderii lui Joe este încă sub investigația poliției, este Maya – soția lui Joe, sora lui Claire și fostă membră a armatei aeriene –, care pleacă pe urmele unor posibile legături dintre morțile celor doi după apariția unei înregistrări video, făcute de camera de supraveghere din casă, în care apare soțul ei. Morțile celor doi sunt, însă, strâns legate și de Maya, pe care „moartea o urmărește” – așa cum spune Eddie, soțul lui Claire. Astfel, Maya joacă un rol principal în acțiunea romanului, fiind, totodată, un factor psihologic important pentru aceasta, căci ea este cea care dezvăluie, la final, adevărul despre familia Burkett și despre cele două crime printr-un *plot twist* care salvează, pe ultima sută de metri, romanul

de la starea de monotonie care se instalează în timpul lecturii, cu toate că genul acestuia ar presupune dinamism și suspans (care nu au ajuns până la mine, din păcate, așa cum aș fi vrut).

Pe lângă subtilul joc psihologic ce iese în evidență odată cu această răsturnarea de situație, mai putem vorbi de încă o latură psihologică a romanului și anume despre traumele cu care rămân veteranii de război, aspect, se pare, documentat de către autor, din mărturiile unor cadre militare (după cum reiese din *Mulțumirile adresate la finalul cărții*). Tulburările post-traumatice și problemele de sănătate mintală nu sunt doar aspecte exterioare acțiunii romanului, ci sunt incluse cu îndemănare în circuitul narativ, devenind adesea probe pentru acuzațiile aduse împotriva Mayei, suspectă de uciderea soțului ei. În plus, tulburarea post-traumatică a Mayei se naște în urma unui incident ce se leagă de motivele pentru care Claire și Joe au fost uciși.

Întreaga aventură detectivistică a Mayei este privită chiar prin perspectiva ei, fiind personajul-reflector al romanului, ce primește dreptul naratorial la cuvânt prin numeroasele discursuri indirect-litere. Ele ne oferă ocazia de a

urmări interioritatea personajului și procesul de gândire în urmărirea legăturilor dintre Joe, Claire și moarte, din care nu lipsesc referințele la faimosul detectiv Sherlock Holmes. Acest proces este marcat, până la saturație, de întrebări ale căror răspunsuri au ca efect ghidarea Mayei în cercetarea ei, întrebări ce sună astfel: „Așadar, să pornim cu începutul. Care fusese trauma inițială de la care pornise totul? S-ar spune că noaptea de pe iah, însă nu de acolo începuse. Dar care fusese?” (p. 309) sau „Dacă știai asta – și trebuia să știi de vreme ce lucrai aici zilnic –, de ce ai alege să tulburi liniștea cu pantofii tăi? Făceau parte din uniformă? Era ceva deliberat? De ce n-ai purta teniși sau altceva asemănător? Și oricum, de ce se gândea ea la asemenea banalități?” (p. 328) Deranjant devine, totuși, atunci când apar astfel de întrebări chiar și acolo unde nu ar fi fost necesare pentru evoluția narațiunii.

Finalul romanului aduce, pe lângă deja menționata răsturnare de situație, și o schimbare de ordin naratorial. În acest sens, naratorul nu mai este unul care să o aibă ca reflector pe Maya, ci rolul acestuia este preluat de Shane, colegul și bunul ei prieten, care își

asumă această funcție în narațiune, povestind ce a urmat după ce Maya dezvăluie adevărul despre familia Burkett și moartea lui Joe și a lui Claire, lăsând o deschidere spre o posibilă continuitate a poveștii Mayei, prin nașterea nepoatei ei, care îi poartă numele.

Romanul lui Harlan Coben, *M-ai păcălit o dată*, mizează pe poveste și, în special, pe *plot twist*, păstrând ce e mai bun pentru final, ce vine să compenseze, într-o anumită măsură, posibila monotonie a lecturii de până în acel moment. Cu toate acestea, nu putem să nu remarcăm nevoia de puțin mai mult control asupra modului în care este spusă povestea, asupra tehnicilor narative, de o diversitate a „artificiilor” literare, care ar fi putut menține suspansul și interesul cititorului și până la momentul culminant al narațiunii.

Am trecut pe acolo

Laura Dincă

Tramvaiul oprise în stație, iar privirea mea se plimba amețită pe geam. Așteptam să ajung acasă.

Pe trotuarul din stânga, o femeie se decupa detașat din mulțime. Era întoarsă cu fața spre direcția privirii mele. Cu ochii la ea, simții pornind în mine, ca un șuvoi de apă fierbinte, o senzație cel puțin stranie. Cred că era din cauză că nu i se potrivea deloc fusta, aproape de jumătatea gambei care-i lungea miraculos picioarele al căror contur se ghicea prin materialul subțire și moale. Puteam să-i intuiesc ușor coapsele pline. Ochii uscați, oblici, erau umbriți de cocul rotund, negru, dar și de vânătaia proaspătă de pe obrazul stâng. Mă cutremură un fior. Scurt, ca o descărcare electrică. Zării în aceeași secundă o

urmă palidă, roz, a unui ruj aplicat cu grijă, pe buze, mai devreme.

Tramvaiul porni din stație, iar eu simții nevoia să întorc capul în spate către femeia misterioasă care mă atrăgea fără să știu prin ce. Nu era nici măcar frumoasă, de departe nici foarte tânără, ba, din contră, haina bărbătească, dintr-un tergal aspru, de deasupra fustei, o făceau bătrânicioasă și rece. Porni pe trecerea de pietoni cu pași inegali și nesiguri, de parcă nu era hotărâtă dacă trebuie să meargă undeva. Nu se uita nici la mașinile care circulau, nici la ceilalți pietoni. Ținea privirea concentrată pe buchetul din brațe, o grămadă aruncată la întâmplare de flori proaspete și trecute. Trăsăturile îi erau rigide, nedefinite și colțurile gurii lăsate, ca o umbrelă uzată,

toropită de soare. Fuseseră niște flori frumoase, care ar fi trebuit să-i aducă o lumină pe chip, așa cum am văzut că se întâmplă atunci când ajung în mâinile unei femei.

Tramvaiul se îndepărta, iar ea se făcea tot mai mică, în timp ce eu o urmăream cu privirea până se transforma într-un punct, apoi se confunda, treptat, cu griul orașului. Mi-ar fi plăcut să vorbesc cu ea, mi-ar fi plăcut să-i știu povestea. Era interesant și intrigant să vezi un amestec de urât și frumos în același loc, iar acest amestec să te atragă magnetic, fără puterea de a i te sustrage sau de a înțelege. Imaginea ei începea să se întărească în mintea mea, asociată unui buchet de flori cu parfum slab, nedefinit, și cu paloarea vineției a obrazului. O imagine care mă făcea să tremur și să știu

că nu o voi uita prea ușor. Era poate imaginea unei femei deșirate între obișnuința unei relații și dorința de a se vedea fericită. Era femeia suspendată între confortul rutinei în care lucrurile stăteau bine pentru că le cunoștea și culoarea nebuliei cu care ar fi riscat să plece de lângă bărbatul ce nu o mai iubea. Sau pe care nu îl

mai iubea. Se vedea asta din mersul indecis cu care făcea un pas larg, elastic, urmat apoi de altul timid, speriat, ce se sincroniza cu privirea către florile primite. Acelea prin care el poate că își ceruse iertare. Iar ea, femeia, cu picioare lungi și nepotrivite pentru fusta din ziua aceea, se simțea agățată între un trecut sigur și care

începea să devină înnegurat, vinețiu, și un viitor luminos, parfumat de speranțe, dar incert.

Am fost și eu femeia aceea. Am trecut și eu pe la acea răspântie. Am aflat cât e de greu. Am aflat, mai ales, umbrele dese dintre un curcubeu și un cer cu nori și mi-aduc aminte ca ieri.

Încă băjbăi.

Halele de altădată

Simona Goșu

Scriitoare

Un câmp pustiu, fără verdeață mai era acum din halele de altădată. La gura metroului, un afiș mare anunța că acolo o să se construiască un mall și un complex de blocuri de unsprezece etaje. Trecea pe lângă zid și încerca să descifreze graffitiurile întortocheate. Pe la jumătate, vizavi de casele de la numărul 70, citea singura propoziție clară, scrisă caligrafic, cu albastru, majusculă și punct: „Nu te mai preocupa”. O murmură până aproape de intrarea în bloc, unde se termina zidul și începea gazonul, singurul petic verde rămas din fostul teren Larmet, ascuns în spatele betonului.

Se uita afară prin gratiile ferestrelor de la parter și își amintea crengile copacilor prinse în sârma ghimpată din vârful zidului. Asta era ea acum, o creangă agățată în sârme. Pe geamul din dormitor îi sărea în ochi lacătul ușii din dreptul lor – un careu de barăci din tablă, ca niște cotețe aliniate în spatele celor trei scări ale blocului scund, folosite de locatari pe post de garaj sau anexă.

Din bucătărie și sufragerie, peste drum, se vedea construcția joasă, cu acoperiș țesit, un soi de gheretă ruginie, cu o ușă metalică, ca de apartament, ce ieșea drept în trotuar, încadrată de două rânduri

de termopane albe. Învățase pe de rost însemnele clubului de fotbal pentru copiii care se antrenau pe terenul din spatele barăcilor: „La Squadra”, Din dragoste pentru copii și sport, program: Luni-Vineri, 8-16, alături de desenul unei mingi

și un afiș alb, sferic, cu un cap trist de leu, încercuit de numele clubului, cu litere de-o șchioapă sus, și al cartierului, în partea de jos. Asta o întâmpina zilnic, la ieșirea din bloc.

din vol. *Stela*

Monștri sacri și... nu prea

Sorin Iagăru-Dina

Doctor în științe filologice

Multe abuzuri pornesc din convingerea că statutul material-social, erudiția, experiența, formarea academică ar scuza excesele. Printre cele mai detestabile expresii despre care știu (nu pot spune „pe care le-am auzit”, fiindcă profesorii mei nu le-au folosit niciodată, nici în preuniversitar, nici la facultate), se numără următoarea: „Nu ai tu ani de viață câți am eu de școală”. Cred că nicio formă de necuviință din partea elevilor nu justifică o asemenea replică a profesorului, care înseamnă, în fond, a profita de un raport disproporționat: sigur, se poate ca elevul să nu aibă „ani de viață” cât profesorul ani de școală, dar nu prin asemenea clamări ale propriei valori se obține respectul.

Din păcate, reacțiile societății și ale publicului, în general, la asemenea situații, sunt

la început legitime, după care alunecă în radicalisme, în soluții extreme. Alteori apar prejudecăți scandalozose de gen (exprimate cel mai adesea prin cvasiraționalismul penibil „vinovate sunt ele, că îi provoacă, îi ispitesc”), pe modelul „Vinovată e victima”, ca și cum însuși faptul că este parte din această poveste odioasă ar

face-o dintr-o dată frivolă, ar contamina-o inevitabil cu rușinea, cu aerul pestilențial cu care asemenea experiențe sunt încărcate. După care vine o formulă-umbrelă care aneantizează parcă totul, convertind dramele atât de vii într-un fenomen abstract, într-un fel de complot: „A, un nou #MeToo, de data asta românesc.” Deja sună

a persiflare. Sau cel puțin a minimalizare. Există, totuși, și o situație în care a atribui vinovăția victimei nu mai este o judecată atât de scandaloză, iar problema responsabilității devine mult mai greu de tranșat. Această victimă „vinovată” este profesorul în ipostaza de „abuzat”. De obicei, în mentalul colectiv, un profesor umilit sau agresat de elevi este victima propriului eșec, a lipsei de tact, de măiestrie didactică. E sau nu așa? Un lucru e cert: copiii și adolescenții sunt singurii „agresori” a căror îndreptare este datoria noastră, a celor „mari”. Desigur, nu trebuie să ne grăbim să judecăm, să etichetăm, să stabilim vinovățiile ca și cum am ști totul. Să realizăm doar că diferența dintre monstru și „monstru sacru” o face, în definitiv, pe lângă cultură, calitatea de a rămâne profund uman, moral și empatic. Scriitorii despre București

Cățeaua

Ligia Pârvulescu

Scrititoare

fragment din romanul în lucru

Eram obosită, procesul ieșise bine, fiecare își jucase rolul și spusese ce trebuia, mai rămăsesem în oraș câteva zile, cât să aflu că e totul câștigat, iar noaptea, pe drumul de întoarcere, îmi păcălisem cumva oboseala ascultând la maxim Led Zep și Guță, o combinație ciudată, manelele nu erau deloc genul meu, dar piesa asta, *Bună dimineața*, pe care în ultimii ani se trezea mai toată lumea care mergea în grupuri pe la cabane sau la mare, chiar avea efectul unei cafele tari. Doar că de la un punct încolo, tot ascultând-o pe repeat, a avut un efect hipnotic și tocmai când Guță luase nota înaltă din „dimineațaaa”, am zărit, în ultimul moment, o mișcare bruscă în fața mașinii și am simțit o lovitură, apoi ceva moale peste care mașina a trecut fără dificultate. Am oprit. În spatele mașinii, o cățeă, pe care tocmai o omorâsem. La puțină vreme, totul a fost învelit de liniște și întuneric – noaptea năvălea peste mine, peste mașină, peste cățeă.

Guță continua să cânte maneaua ce-și făcea auzite trilurile prin portiera rămasă deschisă. M-am întors și am oprit muzica, am stat apoi în picioare lângă mașină și am ascultat liniștea acelei nopți în care pentru prima dată în viața mea omorâsem ceva – ceva mai mare decât un țânțar sau o muscă, un organism cu mecanisme mai complexe, ceva mai apropiat ca funcționare de noi, oamenii, și m-am gândit că până la urmă nu e mare diferență. Că omori o muscă sau un câine sau un om e același lucru. Omori ceva viu. Cu cât ființa respectivă e mai îndepărtată de tine pe treapta evolutivă biologică, cu atât te afectează mai puțin. Îți spui: „Nu e mare lucru, e ceva mult prea mic, nu am de ce să mă mai gândesc.” Și așa făcusem și eu. Și totuși. Stăteam acum în noaptea de vară, pe o șosea pustie, rezemată de portieră, ascultând sunetele nopții și țiuitul automat dat de senzorul portierei deschise, și nu-mi trecea nimic altceva prin cap decât faptul că, până acum, la cei treizeci și șase de ani

ai mei, intenționat sau nu, omorâsem o grămadă de ființe. Încă din anii mici – gândaci, muște, țânțari. Melci. Pe primii neintenționat, pe următorii intenționat – eram mică și îi omoram doar pentru că-mi plăcea cum trosnea cochilia sub pantoful meu și vedeam apoi acel amalgam moale, vâscos, întins pe trotuar. Nu realizez că aceea era o moarte. Mai târziu, când am realizat, am început să ocolesc melcii și să mă gândesc cu scârbă la acea mică monstruozitate pe care o făcusem în anii mici. Ce cruzime cere în primii ani satisfacerea curiozității, învățarea lumii în care ai apărut, nici tu nu știi de unde. Am încercat și acum să consider cățeaua ca făcând parte din acea serie de mici crime involuntare pe

care le mai înfăptuisem, dar nu doar că acum nu a mers, ci dimpotrivă – toate acele mici crime din trecut brusc s-au mărit, ocupând tot spațiul nopții care mi se întindea în față și în spate, o viață întunecată, plină de mici omoruri care acum căpătaseră proporții de tragedie planetară și veneau să se răzbune, să mă sugrume cu amintirea lor. Toate ființele au aceeași valoare, toate morțile au aceeași însemnătate. Mi-am aprins o țigară dintr-un pachet uitat în mașină cu brichetă cu tot de o colegă avocată. Am început să tușesc, nu eram obișnuită cu țigările, fumam doar în context social, îmi plăceau acele gesturi ritualice care la unii oameni sunt de o eleganță absolută, iar la alții de un sordid grotesc. Am aruncat țigara și am renunțat la gândul de a conduce mai departe spre București. Am tras mașina pe dreapta și m-am chircit pe bancheta din spate, după ce am blocat portierele, încercând să adorm. Dimineața m-a găsit tot cu ochii deschiși, după un priveghi de câteva ore.

Nota 7 nu te titularizează

Magdalena Chitic

Master în filologie

Nu poți intra cu forța într-un sistem fără posturi libere... Așa ar zice orice necunosător al cauzei învățământului și al sistemului în sine. Nu astfel ar spune și cei care suportă lipsa locurilor de muncă, dar și drepturile exagerate ale titularilor care, cu timpul, s-au transferat ori s-au detașat, în interesul învățământului, cică. De când cu greva generală din învățământ, de anul trecut, lucrurile au luat o întorsătură neașteptată. Profesorii suplinitori au ajuns într-un punct în care nu sunt denigrați doar de colegii lor de breaslă titulari, ci și de presa *mainstream* care a aplicat exact aceleași tactici de manipulare a opiniei publice ca în timpul pandemiei de COVID. Aș dori să explic pe înțelesul tuturor nemulțumirile adunate în jurul acestui subiect. S-ar scrie un roman-fluviu al tuturor pățaniilor cadrelor didactice cu statut de debutant, demne de Recorder. Așteptând cu ardoare ședințele publice, mă gândesc că voi rămâne fără post

Ca profesor de limba și literatura română în sistemul preuniversitar, este crunt să ai statutul

de suplinitor calificat, deși ai obținut în repetate rânduri note peste 7 sau chiar maxime la examenul de titularizare care, atenție, nu reprezintă decât decăderea unui sistem și a unei metode de evaluare plină de lipsuri. Când ești absolvent, ești judecat pentru că ai luat acea rușinoasă notă de 5 sau 6, dar unii dintre noi nu mai avem aproape nicio motivație să învățăm, mai ales ca absolvenți, gândindu-ne că abia cu 8 și ceva ieși cam cele mai rele posturi pe perioadă determinată.

Blocarea posturilor în sistemul universitar și cel preuniversitar este o problemă, să țină de corupție, de familie politică. Dacă ar fi să se scoată absolut toate orele la concurs, acest lucru ar reduce considerabil lipsurile din sistemul de învățământ, pentru că majoritatea profesorilor titulari au aproape două norme, însă și salarii care le permit o mai bună stabilitate socială. Nu mai vorbim de faptul că aceștia pot să se transfere oriunde doresc, mai ales atunci când există în spate anumite relații care le asigură

scaunul cald și locurile pentru-cine-trebuie, chiar dacă tu pici și titularizarea și definitivatul, chiar an de an, însă cum se spune în popor, nu face nota ce face pila. De aceea, cei mai slabi absolvenți ajung cadre didactice. A nu se înțelege că o notă identifică persoana din listă, unii universitari au proasta meteahnă de a cataloga studenții după notele obținute prin tocirea informației, de a le cânta în strună și de a le face glorioasă invitație spre anumite programe de studii, certificându-le astfel competențele în materie de cercetare științifică.

Problema majoră a învățământului este faptul că trebuie să eliberăm posturile ocupate de pensionari care sunt remunerați de două ori de stat. De asemenea, toate posturile care apar prin februarie-martie la concurs să fie lăsate pentru ședințele din august, nu să dispară în buzunarele titularilor sau ale celor cu o așa-zisă prioritate. Totodată, ne dorim schimbarea radicală a modalităților de examinare și renunțarea la a-găsi-nod-în-papură când se susțin

diferite inspecții pentru grade sau alte tipuri de examinare, în condițiile în care nici voi, în prealuminăția voastră, nu le aplicați la clasă. Mai dorim ca elevii să nu mai aibă atâtea permisiuni în fața noastră, să-și știe locul și să învețe tot atât de mult pe cât o facem noi, în condițiile

în care examenele lor au ajuns aproape puerile. Nu putem vorbi de note de zece atât timp cât nu există un nivel de dificultate pentru a putea departaja elevii. Dorim, în mod unanim, ca părinții elevilor, mai ales cei din medii sociale defavorizate, să nu mai intervină în

mod abuziv peste profesor atunci când au impresia că le-a fost nedreptățit copilul. Conchid prin a susține că, problema învățământului ar trebui să fie pusă pe tapet la nivel național, fără denigrare din partea mass-mediei.

Turcu'

Rodica Bretin
Scriitoare

Selim Kaan îl chema, dar mama îi zicea, simplu, Turcu'. Ști-am și eu câte ceva despre turci, nu de la școală – fiindcă în clasa întâi nu se învăța istorie, doar citire, aritmetică și caligrafie – ci din ce îmi povestise bunica. Turcii erau *câtă frunză și iarbă*, mereu pe picior de război, puși să prade și să dea foc satelor de creștini, iar pe care nu-l omorau pe loc îl luau rob, ducându-l la Istanbul ca să-l facă păgân de-al lor. Erau războinici din tată-n fiu, ieniceri și spahii care dormeau cu iataganul sub pernă, gata să taie în stânga și-n dreapta dacă se scula cu fața la cearșaf.

Turcu' nostru nu părea de-un neam cu osmanlii buncii. Era un omuleț liniștit, cu o față pe care zâmbetul o rotunjea și mai mult,

facând-o să arate ca o Lună plină. Într-un singur fel semăna cu otomanii ce fuseseră cândva spaima Europei, ajungând până la Viena, după ce stârniseră de-atâtea ori colbul prin țările române. Aidoma străbunilor lui puși pe cuceriri, Selim venea neanunțat. O dată la două-trei săptămâni, ne pomeneam cu el la ușă – întotdeauna ciocănea, ignorând butonul soneriei. Mama ofta a exasperare și se ducea să îi deschidă, apoi îl invita înăuntru. Urmau vorbele schimbate între ei, aceleași de fiecare dată: tata nu venise încă de la serviciu, nu era nimic, o să-l aștepte. Și Turcu' se așeza pe unul dintre scaunele din bucătărie, fără să fie poftit.

Vara, oaspetele purta un pardesiul din stofă, lustruit la coate și cu țeșătura rărită pe alocuri,

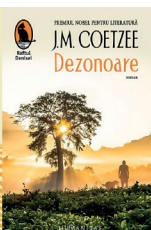
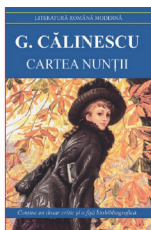

iar iarna, un palton la fel de uzat. Oricât de cald ar fi fost în casă, își scotea doar căciula ori șapca, după anotimp, și rămânea cu ea în mână, țeapăn și stingherit. Apoi, amintindu-și brusc de ceva, o lăsa pe genunchi, începând să se

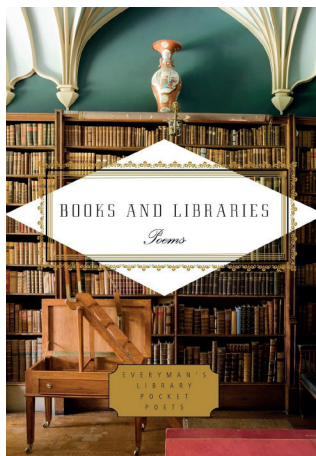
scotocească prin buzunarele hainei. Dintr-unul scotea o portocală pe care mi-o întindea victorios, de parcă mi-ar fi adus o bucată din soare. O luam, spuneam *mulțumesc* ca un copil bine crescut ce eram, apoi o puneam deoparte.

CĂRȚI

despre
școală,
dascăli,
elevi.

Parfumul cărților vechi

de Tarannum Riyaz

Traducere în engleză de Jaipal Nangia

Curios de luminos
neobișnuit de dulce
straniu de familiar
și încă necunoscute
memoriile tale înmiresmate
îmi umple inima
precum parfumul plăcut al cărților vechi.

Traducere din engleză de **Paul-Daniel Golban**

Bibliografie: *Books and Libraries: Poems*,
Editată de Andrew Scrimgeour, New York; London; Toronto:
Everyman's Library & Penguin Random House, 2021, p. 226.

Deznodământul nu contează

Întâlnirile de la Casa Filipescu-Cesianu continuă bilunar, miercuri seara. Următoarea întâlnire este pe 14 septembrie, ora 19, cu o lectură surpriză și un cenaclu. Evenimentul, care s-a bucurat de succes de-a lungul anilor trecuți, este organizat de Asociația Creatorilor de Ficțiune, revista Ficțiunea și Muzeul Vârstelor - Casa Filipescu-Cesianu. Intrarea este liberă.

0 lecție de umanitate

Narcis Amariei

Scriitor

Giorgio Bassani,
Ochelarii cu ramă de aur,
Pandora, 2024

Când cârticica lui Bassani mi-a căzut în mână, vă mărturisesc, nu cunoșteam mare lucru despre acest autor italian, dar aveam oarece încredere, odată că îmi fusese recomandat de Doina Ruști și mai ales că îi citisem pe Dino Buzatti sau pe Cesare Pavese și mă gândeam că ceea ce scriseseră cei de la The Guardian pe prima copertă nu putea decât să îmi satisfacă dorința de a afla mai mult: „Bassani a fost cronicarul diverselor forme prin care

libertatea umană este amenințată în vremurile noastre”.

Când am aflat, apoi, din descrierea cărții de pe coperta patru, că autorul ne spune povestea tragică a unui medic homosexual dintr-un orașel italian al anilor '30 pe fondul ascensiunii antisemitismului în Europa, am avut o ușoară reținere, saturat până la intoxicare de fenomenul woke din zilele noastre, excelent descris de Andrei Pleșu în „Dilema Veche” în articolul *Mișcarea Woke și insomniile ei*. Apoi am scuturat din cap și mi-am zis că „Ochelarii cu ramă de aur” nu poate fi despre asta. Și nu a fost. Ba mai mult,

a fost o carte dintre cele pe care, după ce le citești, rămâi mult timp în interiorul paginilor, căci tristețea ce se desprinde de acolo se lipește de tine, te însoțește o vreme, ca o ploaie mocănească, și îți amintește că oamenii sunt fundamental răi.

Într-un interviu oferit de Bassani în anul 1958, acesta spunea: „Ogni opera d'arte deve voler dire almeno due cose: una apparente e una riposta”. (Fiecare operă de artă ar trebui să spună cel puțin două lucruri, unul evident și celălalt ascuns). Iată că acest crez al său este respectat în totalitate și în „Ochelarii cu ramă de aur”. O carte

scurtă, cu fraze lungi, tradusă impecabil de profesorul universitar dr. Rodica Locusteanu. Lungimea frazelor prelungește inevitabilul, anticipând în chip casandric dezastrul, te pregătește pentru ce e mai rău.

Invitații lui Zenob

Sebastian Teillier și... președintele care iubește literatura: Gabriel Boric Font

Narcis Amariei

Scriitor

Pe Sebastian Teillier l-am întâlnit pe cheiul Dâmboviței.

El m-a strigat: ia te uită, Zenob, încă mai trăiești!

Nu ne-am mai văzut de mulți ani! Cum să nu i-am răspuns eu, mă hrănesc cu poeme, foarte bune pentru sănătate, după cum știi. Nu cumva printre ele se află și cele ale lui Jorge Teillier Sandoval? Bineînțeles, am confirmat eu, cele mai multe au rămas aici, într-o cafenea de pe chei. Cine intră, ia o gură bună din cuvintele lui și întinerește pe loc.

Dragă Sebastian, nu de mult ai trecut pe la București. Cu ce treabă?

Întâlniri cu prieteni și foști colegi, dar și pentru că mi s-a făcut dor de orașul în care mi-am făcut școala.

Unde ai studiat?

Am absolvit Liceul Iulia Hasdeu, de unde am rămas cu amintiri foarte frumoase. Acolo am trăit toate emoțiile vârstei: am învățat poezii, am

tremurat pentru note, m-am îndrăgostit și desigur am chiulit uneori, nu fără emoții puternice.

Apoi am urmat Facultatea de Biologie, la Universitatea din București.

Cum ai ajuns să traduci literatura română?

Cred că mi se trage din familie. Bunica mea maternă a fost romancieră. Scria romane de succes. Dar hotărâtoare a fost pentru mine influența tatălui meu, poetul Jorge Teillier Sandoval.

Unul dintre marii poeți contemporani chileni. Am auzit că zilele trecute ai avut și un eveniment prezidențial legat de numele tatălui tău.

Este adevărat. Președintele țării noastre, Gabriel Boric Font, mi-a făcut cinstea să participe la un eveniment pe care l-a și inițiat. Recent, Liceului Jorge Teillier a primit o nouă clădire, în Lautaro, orașul nostru natal, iar președintele a venit la festivitate.

În fotografia de mai sus te îmbrățișează.

Normal, suntem nație latină, așa că...

Este un lucru excepțional când un președinte acordă importanță poeziei și scriitorilor.

Da, este un om care prețuiește literatura: i-am oferit și romanele românești traduse de mine: *Craii de Curtea Veche* de Matei Caragiale și *Zogru* de Doina Ruști, ceea ce i-a produs sinceră bucurie.

Dar nu am apucat să-ți răspund la întrebarea anterioară: m-am apucat de tradus, impresionat de fraza mătăină. Pe vremea facultății mele la București se vorbea mult despre romanul *Craii de Curtea Veche*. L-am citit și m-am îndrăgostit de stilul cărții. Apoi, ani mulți am tradus din această roman, într-un fel ca să păstrez legătura cu Bucureștiului. După aceea, am descoperit alte cărți, printre care povestea lui Zogru, de care m-am atașat. Când a apărut versiunea chiliană, am urmărit cronicile, ca și cum ar fi fost cartea mea.

Ce faci în momentul de față, în afară de orele de la catedra de botanică a Universității din Chile?

Multe. În primul rând cercetare de teren, dar și multe studii

de mediu. Uneori trag o fugă la munte, la ocean, ori la mama, care călătorește mult prin Europa și o prind rar.

Ce floare dintre plantele tale de studiu, lași aici pentru revisita Ficțiunea?

Vă dăruiesc o *Alstroemeria*, crinul incașilor, ca să visați de iubire.

Ai fost în vacanță?

În principal, excursia la București a fost partea cea mai consistentă a vacanței din acest an. Și n-am stat doar în capitală, ci am vizitat ale câteva orașe dragi mie: Brașov, Bistrița.

Te așteptăm cât mai repede într-o nouă escapadă, pe malul Dâmboviței.

Promit să vin mai des, poate anual.

Herculane Blues

Cezar Iuliu Sturza

Prozator, teolog

Merg înspre București la Silviu, un prieten pe care nu l-am văzut de aproape douăzeci de ani, de când m-am mutat. Recent, a aflat că este bolnav și vestea l-a strâns cu ușa. Am stat de vorbă vreo trei ceasuri la telefon și până la urmă am convenit să ne vedem în persoană. Mi-am lăsat soția acasă, prea ocupată cu finalul anului școlar. Am dat telefoane și mi-am anunțat venirea.

A intrat pe fir Roman. Un alt prieten bun pe care l-am lăsat în trecut. De cum a auzit, mi-a cerut să-i fac un mare serviciu. Nu vine vorba unui refuz, după tot ce a făcut pentru mine. M-a trimis la un colecționar din Mainz care avea un tablou gata de expediere înspre România.

Având mai multă încredere în mine decât în serviciile de curierat, Roman m-a rugat să i-l aduc, motiv pentru un alt popas. Am acceptat fără întrebări.

Astfel, undeva după miezul zilei, m-am trezit intrând în Băile Herculane, aruncând o privire clădirii gării, leit un giuvaier căzut din buzunarul unei prințese uituce. Am cotit, urcând pe pod și intrând în zona pensiunilor și a blocurilor cernite. Apropiindu-mă de centrul orașului, m-a cuprins nostalgia.

Aici am trăit veri bune. Împreună cu Silviu, Roman și alți băieți de treabă, ne puneam capetele la lucru și inventam aventuri magnifice. Am străbătut munții dimprejur, am făcut pe ghizii

turistici pentru străini, am fost fugăriți din catacombe și am stabilit recorduri la restaurantele cu nume. Prin urechi îmi vâjâie fragmente ale șlagărelor de pe timpuri, suflate de vânt, purtate în istorie.

Conspirația metalică

Andrei Dorian Soficaru

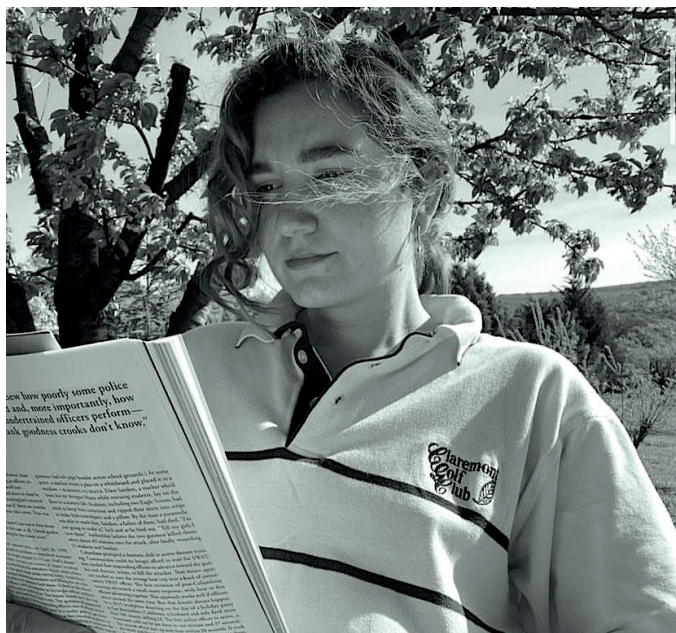
Costel lucra la o carte, dar ce carte... la dimensiunile preconizate se anunța a fi o enciclopedie. El încerca să demonstreze că de fapt extraterestrii fac intenționat vizite, ca apoi să arate prin filme că ele sunt de fapt false, astfel încât lumea să nu creadă acele cazuri de răpiri sau apariții de ființe umanoide prin diferite locuri. Finanțau deci, prin anumiți interpuși, producții „holiudiene” doar ca să demonstreze că extraterestrii sunt invenții

științifico-fantastice. Era ferm convins că există o mare conspirație a extraterestriilor cu cei de la Hollywood, o înțelegere stabilită după incidentul Roswell. Cum trăia într-o țară comunistă, nu avea acces la toate filmele ori cărțile care apăreau în Occident și trebuia să se mulțumească cu cazurile cunoscute de la noi. Și până la urmă, își zicea el, evenimentele mari se construiesc treptat de la lucrurile mici ignorate ori date deoparte. Tocmai

acestea considera el că sunt importante, atât timp cât sunt bine documentate.

Camera îi era tapetată de postere cu OZN-uri, cumpărate cu bani grei de la un vecin cu rude în străinătate. Partidul nu agrea astfel de lucruri, dar de multe ori se făceau că plouă, măcar așa unii avea o ocupație și nu se mai gândea la cozi, cartele și frig în casă. Lui îi convenea pentru că i-au dat un apartament cu două camere, confort doi, ce-i drept, într-un bloc

cu 10 etaje la marginea unui cartier în construcție. Totuși, de acolo ajungea destul de repede la serviciu, cu tramvaiul 35. Zilnic același vagon Tatra T4 de fabricație cehoslovacă. Lucra ca magazioner la un depou de tramvaie la marginea orașului și arhivist al regiei locale de transport în comun. A trebuit să accepte și postul cu magazia, pentru că arhiva se afla în aceeași clădire, plus că avea mult timp să se dedice pasiunii sale ori să învețe pentru admiterea la facultate.

Prea multe

Anca Iașin

Free-time blogger

Mă gândesc la o mie de lucruri în același timp
Ce geacă de iarnă să comand pentru Norvegia
Trebuie să duc coletul la Easybox
O să aspir cocoloașele de păr mai încolo
Ce mâncăm azi
Ce mâncăm mâine
Ce faină e cartea asta
De ce scrolliez pe Instagram fără minte
Ce mai vreau să îmi cumpăr în viitor
Ce frumoasă e lumina de afară
Să nu uit de programarea la dentist
Să nu uit de programarea la unghii
(...)
Dacă aș putea să mă gândesc doar la un gând
Nu știu
Poate poezia asta e unul.

0 „infinitate dublă” pe scena constănțeană

Ioana Bîrjan

Scriitoare

Florin Piersic nu mai are nevoie de nicio prezentare. Cu șarmul său și cu talentul fără vârstă, maestrul și-a serbat cei 88 de ani alături de public, pe scena Casei de Cultură Constanța, în rolul lui Pierre, din piesa *Străini în noapte*. Parteneră în spectacol i-a fost actrița Medeea Marinescu, în rolul lui Juliette. Pentru cei care nu au văzut încă piesa, iată un mic rezumat destinat să invite nu numai la acest spectacol în care performanța celor doi actori este, aș spune, greu de egalat, ci și pentru a reflecta la condiția noastră în aceste timpuri în care una din traumele umane este singurătatea.

Spumoasa comedie ne invită să pășim în apartamentul lui Pierre, unde el o aduce pe Juliette, din simplul motiv că se simte singur, soția și fiul fiind plecați în altă localitate, la ski. Ceea ce nu știe Pierre este că tânăra femeie nu este chiar cine pretinde a fi, iar situația devine din ce în ce mai tulburătoare în mintea bărbatului, după fiecare pahar golit. Fără a dezvălui prea multe, pot spune că această piesă este de neratat, căci dincolo de umorul evident, de replicile atât de potrivite ale celor doi *străini în noapte* care se continuă prin ecoul piesei muzicale a lui Frank Sinatra, atmosfera poveștii rămâne în suflet. Coincidență sau nu, întâlnirea cu cineva aparent necunoscut ne schimbă viața într-un mod în care nu ne-am fi așteptat, deși poate că totul este aparent proiectat și aranjat de și în mintea noastră. Facem planuri peste planuri, ne imaginăm totul până în cele mai mici detalii, fiecare zâmbet, fiecare grimasă și cuvânt. Cuidat însă, o parte din toate acestea nu se vor întâmpla niciodată, exact așa cum află și Juliette. Cât despre Pierre, poate că gestul său e de condamnat, dar, până la urmă, cei doi străini găsesc puterea de a reconcilia totul.

După cum ne-a mărturisit chiar maestrul Florin Piersic înainte de spectacol, la împlinirea acelei infinități duble, era emoționat știindu-se în fața unui public care îl aștepta

răbdător încă din 2019, atunci când același iubit actor încânta publicul cu aceeași piesă. Răbdarea ne-a fost însă răsplătită, iar emoțiile, deși au existat, au fost ascunse cu măiestrie, strecurându-se doar înspre noi, spectatorii. Și cum altfel, când ai în fața ochilor un talent asemenea lui Florin Piersic? Iar partenera de replică, actrița Medeea Marinescu încântă cu fiecare apariție pe scenă. Delicată și dăruită în ceea ce face, joacă cu o naturalețe debordantă, care ne invită să „pășim” pe scenă, într-un apartament parizian, unde numai lucrurile neînsuflețite sunt martorii muți ai poveștii celor doi. Nu este nevoie de replici complicate și planuri mărețe pentru a ajunge acolo unde personajele își doresc și poate că cea mai importantă lecție pe care o aflăm este aceea că niciodată nu e prea târziu, dar și aceea că trebuie să ne asumăm trecutul, oricare ar fi.

Așa se face că, de ziua maestrului Florin Piersic și noi spectatorii am primit în dar un regal actoricesc, un spectacol pe care îl recomand și pe care l-aș revedea de nenumărate ori, iar partenera sa de scenă mi-a acordat un interviu, pe care îl împărtășesc cititorilor:

Ioana Bîrjan: Dacă din această clipă ați fi nevoiți să alegeți un singur rol pe care să-l interpretați pentru restul carierei, care ar fi acesta și de ce tocmai acesta?

Medeea Marinescu: Cu siguranță că rolul de care sunt cel mai mult atașată este Juliette, din *Străini în noapte*. Pentru că e atât de complex, pentru că îmi dă șansa să mă joc, să fiu mereu un pic altfel și pentru că e atât de emoționant. Dar, natura unui actor înseamnă mereu căutare, mereu încercări de a descoperi și alte tipologii, de aici poate „foamea” oricărui actor de a juca cât mai multe și mai diferite roluri.

IB: Există vreun rol în repertoriul dvs. pe care regretați că l-ați jucat? Sau dimpotrivă, există vreun regret legat de vreun rol pe care nu ați avut ocazia să-l jucați?

MM: Nu regret nimic din ceea ce am jucat. Adică și rolurile nereușite, pentru că am înțeles ceva legat de ideea de compromis. Până unde ai voie să îl faci. Și sunt desigur și roluri pe care aș fi putut să le joc, însă timpul lor a trecut. Asta e. Poate că și asta a avut un sens. Am făcut, din fericire roluri alături de actori mari, care s-au

bucurat de succes și s-au jucat ani mulți cu săli pline. Până la urmă nu numărul rolurilor contează, ci viața acestor personaje.

IB: A fi actor înseamnă a-ți împrumuta ființa unor personaje, uneori foarte diferite de sinele propriu. Există însă vreun personaj în care vă regăsiți cu totul?

MM: Mirabela. Sunt eu. Copilul acela neastâmpărat sălășluiește și acum în mine.

IB: De-a lungul timpului, am avut plăcerea să vă urmăresc în filme, unde ați jucat alături de mari nume ale cinematografiei și teatrului românesc. Din păcate, mulți dintre aceștia ne privesc acum din ceruri. Dacă să spunem, pentru o singură zi, ați avea posibilitatea de a juca alături de un actor și de o actriță aflați într-o stea, pe cine ați alege drept parteneri de scenă sau de platou?

MM: Dintre cei cu care nu m-am întâlnit pe platourile de filmare sau scena... cu George Constantin (deși ne-am întâlnit, însă prea puțin, în *Domnișoara Christina*), Ștefan Iordache, Gina Patrichi și Rodica Tapalagă.

Viață fără frică

Ana Popescu

Nici măcar nu erau primele ei țigări fumate. Cine știe câte fumuri se perindaseră prin plămâni ei până atunci, poate zeci. De această dată, însă, totul fusese un proces meticolos, planificat cu grijă dinainte. Se gândise o vreme îndelungată la asta, însă într-o dimineață toridă de vară, în timp ce-și privea mama fumând, își dăduse seama că dorința nestăpănită pe care o simțea era aceea de a fuma.

La cincisprezece ani, la scurt timp după ce tatăl ei fusese îngropat, tot ce o lega de o formă ciudată de libertate și de un simplu

sentiment de bine erau momentele din baie. Acolo fuma cu disperare și arunca chiștoacele după cadă, în spațiul mic dintre perete și coșul de rufe. Un ritual ce se întâmpla de două, trei ori pe zi. Totul era plănuvit cu precizie, credea ea.

Își iubea mult tatăl, chiar dacă el nu mai era. Fusese gardianul ei, cel care o ducea, când era mică, în fiecare zi la școală și o aștepta după ore cu nuci verzi, mure sau corcodușe, orice găsea pe drum. Petreceau după-amiezile împreună, făcând lecții sau uitându-se la televizor. Uneori citeau împreună, alteori desenau. Prezența lui era o

constantă, un punct de sprijin, mai important, poate, decât oricare alt membru al familiei. Întotdeauna era acolo, în clipele potrivite și în cele mai grele momente, cu zâmbetul său calm. Un zâmbet care părea că ascundea toate experiențele dificile și că, ceea ce trăia ea, nu era atât de greu.

De cele mai multe ori, aștepta să fie în casă doar cu mama ei pentru că putea să fumeze liniștită, ea nu avea miros. Se ascundea în baie, așeza cu grijă prosopul pe geamul din ușă, apoi se urca temătoare pe cadă până ajungea la fereastră. Își aprindea

țigara furată de la maică-sa din pachet și aștepta să simtă ceva, orice. Amețea primul fum era mai bună decât nimic. Fumul dispărea afară, fără să lase vreo urmă. Își rezema capul de pereții scoroșiți, conștientă că mai târziu va trebui să adune coji de vopsea din păr. Din când în când, arunca o privire la țigara care se mistuia cu repeziciune, mult mai iute decât ar fi vrut ea. Era un spectacol în sine. Scrumul greu tremura amenințând să cadă. Fumul albastru se înălța spre tavan, iar de acolo se dispersa complet și ireversibil.

cabina de probă

Dan Mircea Cipariu

străinul din fotografie
oprește scările rulante
unde
între creier și stomac
la copac
unde primul măr
ne-a sedat și filmat

la cinemateca din lagună
flutură în fiecare săptămână
steaguri violete
cu steme halucinogene

străinul din sala de filme
așteaptă glonțul
să iasă din mine
din tine

în cabina de probă
un cardinal suspină și oftează

"Doamne, Doamne, nu ne părași"

Din vol. "Cartușeria",
în curs de apariție la ed. Vellant.

CĂRȚI
în
Lume

DogMan sau ușa turnantă a lumii nebune

Ana Ionesei

Scritoare

Cel mai recent film al lui Luc Besson, *DogMan* (2023), te face să exclami precum Marchizul de Sade: „Iar după toate acestea, să mai pricepi ceva din om!” (Sade, *Cele 120 de zile ale Sodomei*, A cincea zi) Copilăria lui Douglas (Caleb Landry Jones) e un coșmar: tatăl său abuziv, Mike (Clemens Schick) antrenează câini de luptă, și întrucât băiatul își manifestă afecțiunea față de animalele captive, este închis împreună cu acestea. Fratele lui Douglas, Richie (Alexander Settineri), un monstru la fel de smintit ca și tatăl său, poartă cruce la gât și se roagă pentru salvarea răătăcitului Douglas, ba chiar îi și decorează cușca, acoperind grilajul cu un cearșaf pe care scrie *IN THE NAME OF GOD*. Băiatul citește substantivele invers și într-o clipă de clarviziune își citește soarta. Fanatismul patologic, articulat exemplar de Besson, este sintetizat de Gianni Vattimo în dialogul său cu Italo Mancini (*Răzuna împotriva sacralului*) astfel: „călăii aceluia Dumnezeu în furcă în lagărul de concentrare purtau lozinca *Gott mit uns*, «Dumnezeu e cu noi», scrisă pe centiroane.” Nemaiputând suporta o viață confiscată de violență și demență, mama băieților

(Iris Bry) își abandonează familia. Douglas dovedește o reziliență neobișnuită, făcându-și educația cu revistele găsite în magazia din apropiere. Între câini și băiat se stabilește o legătură foarte puternică, iar Douglas reușește să-i dreszeze cu succes. Într-un acces de furie, tatăl său îl împușcă, dar Douglas pune în aplicare un SOS extrem de ingenios, reușind să alerteze poliția. Tot haosul familiei Munrow e deconspirat, Douglas este salvat, dar din cauza răscolirii glonțului în coloana vertebrală, este condamnat pe viață la paralizia membrilor inferioare. Crescând la casa de copii, Douglas devine un cititor avid și, îndrăgostindu-se de profesoara de teatru, Salma (Grace Palma), descoperă libertatea acestei lumi de vis în care

se poate exprima deplin. După plecarea Salmei, Douglas studiază biologia și ajunge să lucreze ca administrator al unui adăpost de câini. Atunci când statul refuză să mai finanțeze adăpostul, iar Douglas e silit să părăsească sediul, Douglas își demonstrează din nou uriașă capacitate de adaptare, pornind în lume împreună cu ceata de animale, și o intuiție supraomenească îl ajută să găsească un stabiliment abandonat. Întrucât picioarele în proteze și scaunul cu roțile îl descalifică pentru orice loc de muncă, Douglas face o ultimă încercare, încercându-și norocul la un club de cabaret. CV-ul existențial al supraviețuitorului Douglas conține un element care îi schimbă propriu-zis destinul: „Dacă poți juca Shakespeare, poți

juca orice.” Depunând un efort suprafiresc de a rămâne în picioare preț de-o melodie, Douglas obține jobul și în fiecare vineri noaptea, întruchipează mari dive de odinioară, precum Edith Piaf, Marlene Dietrich și Marilyn Monroe. Douglas își reinventează și totodată își dispersează prin teatru și muzică identitatea traumatică.

Între timp, apelând la fideli săi companioni, Douglas devine un soi de justițiar interlop, ocupându-se de pedepsirea infractorilor de cartier care-i șantajează pe cei buni. Deși simpatizat și susținut din toată inima de către colegii săi, mai exact de picantele drag queens, Douglas este nevoit să obțină surse suplimentare de venit prin metode ilegale. Din cauza cercetărilor unui agent de asigurări (Christopher Denham) perspicace și venal, Douglas ajunge într-o situație-limită ce culminează cu încarcerarea sa. Aflăm povestea lui Douglas printr-o serie de flashbaciuri ocazionate de dialogurile cu Evelyn (Jojo T. Gibbs), psihiatra care se ocupă de cazul său.

Întrebarea fierbinte lansată de *DogMan* este următoarea: Ce acțiune mai este validă atunci când nebunia și crima sunt indiscernabile?

0 poveste de nota 10

Miruna Vasiliță

Khaled Hosseini, *Și munții au ecou*, Niculescu, 2020

Khaled Hosseini este unul dintre scriitorii pe care i-am evitat multă vreme. American de origine afgană, el transpune în romanele sale istoria zbuciumată a țării în care s-a născut. Personajele sale pornesc în viață cu multe visuri și speranțe, doar pentru a le vedea făcute jăndări pe fundalul unor evenimente brutale, care mătură totul în calea lor. Avem, așadar, de-a face cu povești în care oameni simpli sunt puși în împrejurări extraordinare și au de făcut alegeri

aproape imposibile, care îi lasă mutilați sufletește pentru totdeauna, dar care îi conduc către anumite revelații și îi recompun bucată cu bucată. Ne plac romanele de genul acesta, ne inspiră și ne impresionează. Doar că, la un moment dat, un cititor pasionat de ficțiune istorică, așa cum sunt eu, ajunge inevitabil într-un punct de epuizare emoțională. Cred cu tărie că devenim cu toții custozii ai poveștilor în interiorul cărora am trăit un timp. Ele nu ne mai părăsesc, rămân parte din noi și din rezerva noastră interioară de frumusețe, dar din când în când e necesar un

repaus. Credeam că ajunsesem în acest punct. Și încă ceva, un aspect subiectiv: nu sunt deloc împăcată (cum aș putea fi vreodată?) cu felul în care femeile sunt tratate în acea parte a lumii.

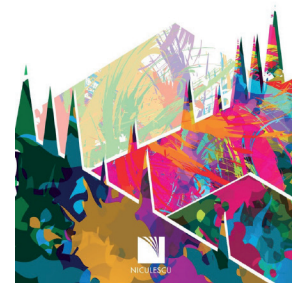
Romanul *Și munții au ecou* nu mă îmbia deloc la lectură din toate aceste motive pătinoare. Am deschis cartea la întâmplare:

„Dar, pentru moment, Pari stă. Închide ochii, în timp ce espressoorul începe să bolborosească, iar ea descoperă, în spatele pleoapelor, dealuri netede și un cer înalt și albastru, soarele care apune în spatele

#1 NEW YORK TIMES BESTSELLER

Khaled Hosseini

Și munții au ecou

unei mori de vânt și întotdeauna, întotdeauna, lanțurile muntoase în ceață care coboară pierzându-se în orizont.”

Broșa mea de alamă

Nadine Vlădescu

Orice detaliu și orice accesoriu poate deveni subiect de narațiune sau *trigger* pentru arcul dramatic. Pușca lui Cehov nu stă degeaba pe perete. Îmi plac mult obiectele, și în viața și în realitate. Pe lângă faptul că nu putem trăi fără ele, poveștile pe care le spun și nuanțele pe care le transmit le fac indispensabile unui text complex, construit pe mai multe paliere. O pălărie, un baston, o lampă, o vază, un scaun vechi, o ușă au văzut multe și cunosc multe secrete. Am vrea uneori să vorbim cu obiectele și să aflăm de la ele dedesubturile existenței personajelor, dincolo de ceea ce știu ele sau știe autorul, fie el și omniscient. Chiar și o floare, oricât de efemeră odată tăiată și pusă în vază, vede și spune multe și aruncă peste narațiune un semn mai mare decât simpla ei prezență fizică.

Uite, mie îmi plac foarte mult broșele. Cred că o broșă într-o

povestire poate fi un simbol bun și un element care te transportă și pe verticală, în istorie, a unei familii, epoci, nații, dar și pe orizontală, pentru că ea călătorește odată cu purtătoarea/purtătorul ei. Îți spun o poveste reală: am lucrat acum

câțiva ani ca interpretă de conferință, cu un matematician francez celebru, Cédric Villani, câștigător al Medaliei Fields, cel mai prestigios premiu pentru excelență în matematică. Era pasionat de broșe păianjen și purta mereu una pe

rever. Și mie îmi plac foarte mult broșele și am o colecție, iar întâmplarea face ca am de la mama un păianjen mare, de alamă, pe care am ales să-l port la întâlnirea cu matematicianul scriitor. Cedric Villani a fost fascinat și de aici a pornit o conversație spumoasă și despre viață și despre literatură. Acest detaliu, că acest matematician scriitor, foarte excentric și original, poartă broșe păianjen, așa cum alții poartă un cercl de perla fermecător sau un jabou sau un accesoriu doar al lor, îi conferă partea lui de poveste, specifică, prin care el însuși devine unic în marea ordine a ficțiunii realităților noastre.

Chiqilla

Jorge Teillier

Din pomul după-amiezii, cireș sau măr ești.
Șorțul tău în carouri vibrează albastru în curte.
Frumoasă adormită tristă, vegheată de trandafiri,
Cât de singură este casa când închizi ochii!
Părul tău curge murmurând de ploaie,
Nu cumva ți l-a dăruit vreo zi luminoasă de toamnă?
Trenurile copilăriei ți-au dat în dar
Un coș cu fum din primăveri vechi.
Ești atât de mică încât vântul devine copil
Ca să se joace ca tine, așa cum face cu un lan de ovăz.
Pentru a te visa, privesc paharul cu apă neînțeleptă
Și ești atât de aproape încât uit să te mai privesc.
Lumina e mâna ta care deschide ferestrele
Iar noaptea pleacă în căutarea unei rochii de zi.

(trad. Sebastian Teillier)

Jorge TEILLIER

Jorge Teillier Sandoval (1935-1996) poet chilian, reprezentativ pentru Generația '50 (importantă mișcare artistică), multipremiat și tradus, a fost laureat cu Premiul Eduardo Anguita, dar țara i-a rămas îndatorată cu

Premiul Național pentru Literatură. Dintre volumele sale de versuri, amintim *Para ángeles y gorriones* (Pentru îngeri și vrăbii-1956), *Poemas del País de Nunca Jamás* (Poeme din Țara lui Niciodată - 1963), *Muertes y Maravillas* (Morți și minuni, 1971),

printre altele. După lovitura de stat din 11 septembrie de 1973, aproape toată familia lui a luat calea exilului, iar Jorge a pierdut postul de director al revistei *Boletín de la Universidad de Chile*. În ciuda opresiunii militare n-a plecat din Santiago de Chile.

foto Leonora Vicuña

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Producție: Oscar Print
Distribuție: Librăriile Cărturești

© Ficțiunea

REDACȚIA

Director: Șerban PAVLU.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Cristina BOGDAN,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Petre NECHITA,
Sebastián TEILLIER,
Adriana IRIMESCU (TITIENI),
Ciprian HANDRU,
Paul-Daniel GOLBAN,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 10 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503